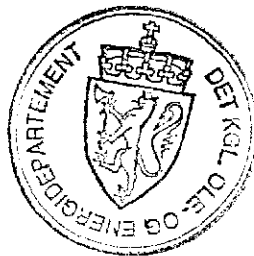

**Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB). Revisjon av
konsesjonsvilkår for overføring av Veo til Tessevassdraget i Oppland**

Kongelig resolusjon av

(Foredratt av statsråd)

T.L.

Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB). Revisjon av konsesjonsvilkår for overføring av Veo til Tessevassdraget i Oppland

I. Innledning

Etter en lovendring av vassdragsreguleringsloven i 1992, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92), er det åpnet for at vilkårene i tidligere gitte tidsubegrensede konsesjoner kan revideres 30 år etter konsesjonstidspunktet. Revisjonsadgangen gir mulighet til å sette nye vilkår – primært for å bedre miljøet som er påvirket av reguleringen. Gjeldende vilkår kan bli modernisert og uaktuelle vilkår kan bli fjernet.

Veo renner fra Jotunheimen nasjonalpark, gjennom Veodalen og munner ut i elva Sjoa. Smådøla renner gjennom Smådalen og ut i Tessemagasinet. Tessevassdraget utnyttes i Tessekraftverkene, som årlig produserer om lag 200 GWh. Konsesjon for overføring av Veo ble gitt første gang ved kgl.res. 22. april 1960 til AS Eidefoss, og siden erstattet ved Kronprinsregentens resolusjon 21. oktober 1983, da GLB overtok konsesjonen. Konsesjonen er gitt uten fastsatt manøvreringsreglement.

Med utgangspunkt i revisjonskrav fra Lom og Vågå kommuner, fattet NVE den 30. oktober 2012 vedtak om åpning av revisjon av konsesjonsvilkårene. Revisjonskravene i saken går primært ut på tiltak for å forebygge erosjon og de øvrige skadevirkninger som overføringen har medført og fremdeles utgjør for fisk og fiske, herunder krav om fiskeundersøkelser. Noen krav omhandler istandsettelse og forskjønning av landskapsinngrep, samt et ønske om oppføring av ei gangbru over elva.

Konsesjonen til Veooverføringen er ikke prioritert i den nasjonale revisjonsrapporten (NVE/Miljødirektoratets rapport 49/2013). Overføringen er heller ikke nevnt i prioriteringene i Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Glomma. Ingen høringsparter har krevd minstevannføring i forbindelse med revisjonssaken. Konsesjonen for Veooverføringen omfatter ikke magasiner, og det er derfor ikke aktuelt med magasinrestriksjoner. De innkomne kravene vil av den grunn ikke ha noen konsekvenser for kraftproduksjonen i Tessekraftverkene eller for kraftverkene videre nedover i Lågen og Glomma.

II. NVEs innstilling

Revisjonsdokumentet ble sendt på høring i september 2014, og NVE avholdt revisjonsbefaring i september 2015. I NVEs innstilling av 17.12.2015 til Olje- og energidepartementet heter det bl.a.:

" Revisjonsdokumentet

GLB utarbeidet et revisjonsdokument som ble sendt på høring 24.09.2014 (dok-10). Fra revisjonsdokumentet gjengis følgende:

«8 Konsesjonærens vurdering av eksisterende vilkår og inntømme krav

8.1 Vurdering av eksisterende vilkår

Eksisterende vilkår framgår av gjeldende overføringskonsesjon gitt ved Kronprinsregentens res. av 21. oktober 1983 til overføring av Veo til Tessevassdraget (vedlegg 2).

Den gjeldende overføringskonsesjonen har ikke noe eget manøvreringsreglement. For de øvrige vilkårene i tillatelsen regner GLB med at vilkårene blir modernisert i tråd med gjeldende praksis, og at dette vil medføre at punkter i tillatelsen som ikke lenger er relevante blir fjernet og at det innføres standardvilkår på punkter som godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv, naturforvaltning, automatisk fredete kulturminner og terskler mv.

8.2 Krav knyttet til manøvreringsreglementet

Det foreligger som tidligere nevnt ikke noe eget manøvreringsreglement i den eksisterende overføringskonsesjonen. Ingen av kravene som er framsatt fra kommunene, ville heller hørt hjemme i et manøvreringsreglement. Det er ikke fremmet krav om minstevannføring i Veo nedstrøms overføringspunktet eller om lokke-/spyleflommer i Smådøla. Vågå kommune beskriver vannføringsproblematikken i Veo på følgende måte i sitt saksframlegg til revisjonskravet:

"Overføringa av Veo til Tesse har ført til låg vassføring og tørrlegging av Veo i einiske periodar. Det er ikkje sett noko krav om minstevassføring i Veo, det er berre sett ei øvre grense på inntil 20 m³/s som kan overførast frå Veo til Tesse. Veo er ei breelv og er såleis ikkje ei viktig gyteelv for fisken. Låg vassføring og tørrlegging har difor ikkje vore eit stort miljøproblem for Veo som fiskeelv"

Vågå kommune slår altså fast at mangel på minstevannføring ikke er et miljøproblem for Veo som fiskeelv. I tillegg ville et eventuelt krav om minstevannføring forbi overføringspunktet i Veo stått i direkte motstrid til den nye fyllingsbestemmelsen for Tesse om fylling til et nivå på 3,5 m under HRV til 1. juli. Minstevannføringsslipp i Veo ville gjøre denne bestemmelsen umulig å oppnå, og i tillegg føre til produksjonstap i Tessaverkene og i det nye Smådøla kraftverk på toppen av de produksjonstapene som det nye manøvreringsreglementet for Tesse allerede gir (14,5 GWh per år basert på historiske tall for perioden 1990-2011 og hhv 18 og 28 GWh i 2012 og 2013). Som et eksempel kan nevnes at et minstevannføringsslipp tilsvarende Q95 gjennom hele året i Veo ville gitt et ytterligere produksjonstap på 16,5 GWh/år fordelt på 15 GWh i Tessaverkene (13 GWh/2 GWh sommer/vinter), 1,4 GWh i nye Smådøla kraftverk og 0,1 GWh i Eidefossen kraftverk.

Revisjonen for Veo omfatter ikke magasiner hvor det kunne være aktuelt med krav om fyllingsrestriksjoner, og det er ikke fremmet krav om minstevannføring forbi overføringspunktet i Veo. Ut fra dette vil de inntømme kravene til revisjonen av vilkår for Veooverføringen ikke ha noen konsekvenser for produksjonen i

kraftverkene i Tessevassdraget og videre nedover i Gudbrandsdalslågen og Glomma.

8.3 Krav knyttet til standardvilkår

Krav knyttet til skadevirkninger for fisk og fiske. Mulige pålegg i forhold til kravene som er reist av Lom kommune knyttet til fiskeundersøkelser og avbøtende tiltak for fisk, hører alle hjemme under standardvilkår for naturforvaltning. Dagens situasjon mht fiskebestanden i Smådøla og Tesse slik de framkommer i nye fiskeundersøkelser de siste årene (Sweco 2009 og Thomassen og Norum 2013, nevnt på s. 30), er bedre enn det som ble antatt i Veo-skjønnene fra 1961 og 1962. Etter GLBs vurdering er kunnskapen om fiskebestandene i Smådøla og Tesse tilstrekkelig god og av så ny dato at ytterligere undersøkelser/ prosjekter på dette temaet ikke er nødvendige per i dag. I vedtaket om å oppheve utsettingspålegget i Tesse sier imidlertid Fylkesmannen i Oppland at GLB må påregne å gjennomføre fiskeundersøkelse med sikte på å beskrive og overvåke utviklingen i bestandssituasjonen i Tesse, og at en vil komme tilbake til når slike undersøkelser bør gjennomføres.

Ønsket fra Lom kommune om bygging av en gytekanal med tilhørende sedimentasjonsdam og tilførsel av klart vann synes vanskelig å gjennomføre i praksis og nytten er også meget tvilsom. Det vil være store praktiske problem med å sikre stabil tilførsel av klart vann og stor usikkerhet om effekten av tiltaket. Det foreligger lite erfaringstall knyttet til kostnaden med å bygge kunstige gytekanaler. Utlegging av gytegrus i seg selv er i hht. NVEs retningslinjer for revisjoner ofte en tiltakstype med god økologisk effekt og god kostnadseffektivitet, men tiltakstypen krever stedsspesifikk vurdering. I dette tilfelle vil tiltaket være mer omfattende og omfatte flere usikre elementer sammenliknet med tradisjonell utlegging av gytegrus, bl.a kan det være vanskelig å få fisken til finne fram til gytekanalen. Bygging/utgraving av gytekanal er også en tiltakstype det er lite erfaringer med, samtidig som tiltaket er kostnadskrevende å etablere og drifte. Særlig vil det være tilfelle i høyfjellet vinterstid. Dette gjør at faren for feilinvestering blir stor. I tillegg viste fiskeundersøkelsen i 2012 tegn på sterkere naturlig rekruttering, muligens pga økt gyting i selve innsjøen. Det er derfor trolig andre faktorer enn tilgang på gyteareal som er begrensende faktor for ørretbestanden i Tesse. Økt rekruttering kan dermed virke mot sin hensikt og føre til en småvokst, overbefolket bestand. Ut fra dette må kravet om etablering av gytekanal avvises.

Kravet fra Lom kommune om tiltak dersom det kommer ørekyt i Tessemagasinet må avvises i og med at det ikke vil være noen sammenheng mellom Veo-overføringen som inngrep og påvirkningsfaktor, og at det eventuelt måtte komme ørekyt i Tessemagasinet. Etter det GLB kjenner til er det mistanke om forekomst av ørekyt i et fjellvann innenfor Smådølas nedbørfelt, men dette har ingen sammenheng med Veo-overføringen. GLB tolker uttalelsene om fiskeforhold fra Vågå kommune som en støtte til kravene som er framsatt av Lom kommune, og at det ikke reises spesielle revisjonskrav knyttet til Veoelva.

Krav om erosjonssikring i Smådalen. Vernevedtaket for Smådalsvatni Naturreservat kom i 1990, dvs 20 år etter at konsesjonen for overføringen fra Veo ble gitt. Dette indikerer at naturverdiene som finnes i og i tilknytning til Smådalsvatni, ikke var blitt ødelagt pga. overføringen. Gjenfylling av Smådalsvatni ble beskrevet som en forventet effekt av overføringen i konsesjonsbehandlingen for Veo-overføringen, og i de påfølgende skjønnene som lå til grunn for erstatningsutmålingene.

Kravene som er fremmet av Lom kommune om erosjonssikring i Smådalen vil bli imøtekommet gjennom utarbeidelse av en egen erosjonssikringsplan for elvestrekningen mellom tunnelutløpet og samløpet med Smådøla. I denne planen vil det også bli vurdert nærmere om det er erosjonspunkter i selve Smådøla nedstrøms samløpet med Veo-overføringen hvor det kan være aktuelt å planlegge sikringstiltak. På et par utsatte erosjonspunkter i elveløpet mellom tunnelutløp og samløp med Smådøla, vil GLB gjennomføre sikringsarbeid og ikke avvente utarbeidelsen av en samlet erosjonssikringsplan.

Kravet fra Lom kommune om fjerning av sedimentert masse i Smådalstjønne anser GLB som urealistisk å gjennomføre. Tiltaket er teknisk mulig å gjennomføre, men vil medføre inngrep direkte i naturreservatet. GLB tror forvaltningen etter en totalvurdering av fordeler og ulemper vil konkludere med at det ikke er ønskelig å fjerne massene som er avleiret i verneområdet. Avleiring av masser i Smådalstjønne ble forutsett da konsesjonen ble gitt, og det ble antatt at massetilførselen ville bli stor de første årene etter at overføringen ble iverksatt for så å avta etter hvert som det nye elveløpet fikk stabilisert seg. Dette har vist seg å være riktig i og med at de øverste og bratteste strekningen av elveløpet nå har erodert seg ned på fjell slik at erosjon i dette området per i dag er mye mindre enn i de første årene etter at overføringen ble iverksatt. Når det nå legges opp til å gjøre ytterligere erosjonssikringstiltak for å stabilisere elvekantene på de mest utsatte punktene, vil videre massetilførsel til Smådalvatni bli beskjedent sammenliknet med hva den har vært tidligere. Breslam som overføres fra Veo vil fremdeles utgjøre en tilførsel, men hoveddelen av dette slammene har en partikkelstørrelse som tilsier at det uansett ikke vil avleires i Smådalvatni, men blir ført videre nedover i vassdraget. Selve overføringen av vann fra Veo er ikke gjenstand for revisjon, jf. NVEs veileder side 16 hvor det står følgende: «Bestemmelser om HRV, LRV, overføringer m.v. er en del av konsesjonen og omfattes ikke av revisjonsadgangen».

Krav om istandsetting av landskapsinngrep i Smådalen. Dette kravet fra Lom kommune dreier seg i all hovedsak om istandsetting av tippområdet ved utløpet av overføringstunnelen fra Veo. GLB foreslår at tippmassene fremdeles skal betraktes som en ressurs, og at det utarbeides en egen uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet hvor det legges opp til en gradvis restaurering av terrenget etter hvert som massene fra tippet tas i bruk til vegvedlikehold. Masseuttak med tilhørende istandsetting av tippområdet over tid, ville blitt gjennomført uavhengig av revisjonssaken, og vil slik sett ikke medføre ekstra kostnader.»

Behandlingsprosess

Kravet om revisjon av konsesjonsvilkår behandles etter bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven. NVE fattet vedtak den 30.10.2012 (dok-7) om åpning av revisjonssak. Revisjonsdokumentet ble sendt på høring 24.09.2014 (dok-10) med høringsfrist 20.02.2015. Det kom inn 7 høringsuttalelser i saken som ble oversendt GLB for kommentar (dok-21). GLB kom med sine kommentarer 06.07.2015 (dok-23). NVE avholdt befaring med GLB og høringsparter 09.09.2015. Etter befaring kom det en tilleggsuttalelse fra Fylkesmannen i Oppland (dok-24).

Høring og distriktsbehandling

Revisjonsdokumentet har vært kunngjort i avisene Gudbrandsdølen Dagningen, Fjuken og Norddalen, samt lagt ut til offentlig gjennomsyn i Lom og Vågå kommune. Videre er revisjonsdokumentet sendt på høring til kommunene, Fylkesmannen i Oppland, Vannregion for Glomma (Østfold fylkeskommune), andre berørte statlige forvaltningsorganer,

brukerinteresser og natur- og friluftslivsorganisasjoner. Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedpunktene i høringsuttalelsene:

Lom kommune (dok-16) mener GLB må pålegges å utarbeide en uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet ved tunellutløpet. Planen må både tillate at massene fortsatt kan utnyttes til vedlikehold av vegene i Veodalen og Smådalen, samtidig som terrenget i tippområdet blir restaurert. Det er også viktig at området ved tunellutløpet sikres bedre enn i dag. Kommunen mener det må utarbeides en erosjonssikringsplan for elva fra tunellutløpet og til Smådøla. Planene bør undersøke om det er mulig med tiltak nedstrøms samløpet i Smådalsvatni. Kommunen mener det må utføres en konsekvensutredning av tiltak og metoder som kan være aktuelle for arbeidet med å fjerne sedimenterte masser i Smådalsvatni.

Lom kommune påpeker at fiskeundersøkelsene i Tesse må utvides til å omfatte bestandsutvikling i Smådøla. Fisket i øvre del av Smådøla ser ut til å være negativt påvirket av endringene i vassdraget som følge av overføringen, og undersøkelsene må gjøres både nedstrøms og oppstrøms samløpet ved Veo-overføringen.

Kommunen anfører at GLB bør pålegges å oppføre og vedlikeholde ei gangbru over nedre del av Smådøla v/Nåvårsetervangen. Gangbrua vil forenkle tilkomsten for fiske og friluftsliv samt tilsyn av beitedyr i dette området.

Lom kommune viser til at vilkårene må moderniseres i henhold til gjeldene praksis og dagens standard for konsesjonssaker. Kommunen er svært kritisk til at det ikke har vært samordning av revisjonene av Veo-overføringen og Tessereguleringen.

Vågå kommune (dok-22) anfører at GLB må pålegges en uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet og at en revisjon må moderniseres i henhold til gjeldene praksis. Vågå kommune er kritisk til at det ikke har vært en samordning av revisjonen av Veo-overføringen med revisjon av Tessereguleringen.

Fylkesmannen i Oppland (dok-17) mener GLB må pålegges å lage en utredning for å undersøke hva som kan gjøres med de sedimenterte massene i Smådalsvatni. Fylkesmannen mener GLB må utarbeide en plan for tippmasser og istandsetting av tippområdet i Smådalen. De mener en uttakelse av massene vil medføre at det tar lengre tid før tippområdet er ferdig istandsatt, men er positive til en fornuftig utnyttelse av massene og mener denne løsningen vil gi et godt sluttresultat.

Fylkesmannen mener det bør settes standard vilkår for naturforvaltning, vilkårene bør også inneholde et pålegg om å forblende inntakskonstruksjonen i Veo.

Statens vegvesen Region Øst (dok-14) skriver at de ikke kan se at tiltaket får noen konsekvenser for fylkesvegen i området.

Lom Fjellstyre (dok-15) mener det bør settes krav om å gjøre fiskebiologiske undersøkelser i øvre del av Smådøla. Fisketilstanden må kartlegges og gi forslag til tiltak i et forsøk på å øke produksjonen og kvaliteten på fisken i denne delen av elva. Fjellstyret mener det bør settes et krav om å tilrettelegge to krysningspunkt over Smådøla, som var tidligere vadesteder brukt før Veo-overføringen.

Lom Fjellstyre mener GLB bør overta vedlikeholdsansvaret for en del av vegganlegget som GLB benytter i dag, men ikke har ansvaret for. Fjellstyret mener dette er et viktig punkt fordi bruken av vegen trolig vil øke i forbindelse med revisjonsarbeidet og utbygging av Smådøla kraftverk.

Fjellstyret mener det vil være et stort miljøforbedrende tiltak å fjerne telefonlinjen inn til anleggsområdene i Veodalen og Smådalen, og ber om at man ser om det er behov for denne.

Østfold fylkeskommune (dok-18) har gitt uttalelse som vannregionmyndighet for vannregion Glomma. Vannregionmyndigheten er positive til en revisjon av konsesjonsvilkårene for Veo-overføringen og forutsetter at det gjennom innføringen av standardvilkår gis hjemmel til å pålegge utredning og tiltak for blant annet erosjonssikring og fjerning av sedimentert masse, dersom det er aktuelt. Vannregionmyndigheten viser til at det er til sammen 4 vannforekomster som er påvirket av overføringen. I tillegg til vannforekomstene Veo-nedre del og Tesse, er Smådøla nedre del, strekning kraftverk (002-3037 R) og Smådøla (002-3038 R) berørt av overføringen.

Konsesjonærens kommentarer til høringsuttalelsene

GLB har kommentert de innkomne høringsuttalelsene (dok-23). GLB aksepterer å utarbeide erosjonssikringsplan og plan for uttak- og istandsetting for massetipp. GLB aksepterer å gjøre fiskeundersøkelse i Smådøla og Smådalsvatni, samt forblende inntakshuset i Veo. GLB mener fjerning av avsatte masser i Smådalsvatni er urealistisk og påpeker at dette vil kreve anleggsvirksomhet inne i det eksisterende naturreservatet. De ønsker ikke å etablere krysningspunkt over Smådøla og avviser krav om gangbru over Smådøla nedstrøms utløpet av Smådøla kraftverk ved Nåvårsetervangen. GLB avviser fjerning av telefonlinjer til inntaks- og uttaksområdet. Når det gjelder overtakelse av vedlikeholdsansvar for vegstrekningen som er nevnt i høringsuttalelsen fra Lom Fjellstyre, foreslår GLB i stedet at det blir laget en ordning der de kan betale en avgift.

Befaring

NVE gjennomførte befaring av Veo-overføringen 09.09.2015 i forbindelse med revisjonssaken. I tillegg til NVE og GLB deltok også Lom kommune, Vågå kommune, Fylkesmannen i Oppland, Lom Fjellstyre og Eidefoss.

Uttalelser etter befaringen

Fylkesmannen i Oppland skriver i uttalelse av 16.09.2015 (dok-24) at de etter befaringen deler kommunens syn på at det er behov for opprydding av luftlinjene i Veodalen og Smådalen. Fylkesmannen mener linjene har et uheldig visuelt preg i fjellandskapet spesielt med tanke på at området ligger tett inntil Jotunheimen nasjonalpark. Det bør gjøres en nærmere utredning av hvordan linjene kan bli fjernet eller redusert, spesielt når det gjelder strekningen der linjene krysser veien innover Veodalen og fram til inntaket for Veo-overføringen. Primært bør ledningen legges som kabel i veien, men det bør også utredes alternativ der dagens telefonlinje erstattes av fiberkabel knyttet til eksisterende luftstrekk for strømforsyning.

Vurdering av revisjonsdokumentet

Det har under høringen ikke fremkommet kritikk av revisjonsdokumentet. NVE mener revisjonsdokumentet oppfyller krav stilt i OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringer, av 25.05.2012.

Vurdering av innkomne krav

Sedimentasjon og tilslamming i og nedstrøms Smådalsvatni.

Både Lom og Vågå kommuner, fylkesmannen og vannregionmyndigheten viser til problemer tilknyttet avsetning av masser og tilslammingen fra utløpet av Veo-overføringen og ned til Smådalsvatni. Lom kommune krever at det gjøres avbøtende tiltak mot tilslamming og oppfylling av Smådalsvatni og eventuelt også nedstrøms samløpet i Smådalsvatni. I tillegg må konsesjonæren pålegges konsekvensutredning av tiltak og metoder som kan være aktuelle for å fjerne sedimenterte masser. Fylkesmannen støtter disse

kravene og mener det kan være aktuelt med forebyggende tiltak langs kanalen for å hindre videre erosjon, samt ta ut masser fra Smådalsvatni.

GLB har i revisjonsdokumentet beskrevet problematikken med erosjon. GLB forklarer at utløpet av overføringstunellen mellom Veo og Smådalen ligger ca. 60 m høyere enn dalbunnen og det overførte vannet går i et åpent bekkeløp/kanal fra overføringstunellen og ned til Smådalsvatni. Deler av denne kanalen er bratt og ved maksimal overføring på ca. 20 m³/s har vannet stor erosjonskraft og elveløpet har skåret seg ned i løsmassene der ustabile elvekanter stadig raser ut i elva. Det overførte vannet har i tillegg høyt innhold av bresedimenter. Sedimenteringen er derfor påfallende på den flate delen av dalbunnen i Smådalen. Erosjonen av elvekantene har avtatt de siste 10-20 årene og de øvre delene av bekkeløpet har erodert ned på fjell, men det er fremdeles aktiv erosjon og massetransport i den nedre delen av utløpet til Smådalsvatni.

I Tesse-revisjonen ble erosjonsproblemene diskutert og her ble det vist til at erosjonsskadene skyldtes enten erosjon i eller i nærheten av innløpsosser fra elver og bekker eller fra bølgeerosjon. Vinderosjon kan også ses enkelte steder. De største erosjonsskadene skjer ved utløpet fra elvene Ilva og Smådøla. I tillegg til synlige sedimenteringen ved utløpet av Veo-overføringen er det sannsynlig at overføringen også har medført mer tilslamming og erosjon til utløpet av Smådøla. I Tesse ble det gjort en kartlegging av erosjonsproblematikken og en faglig vurdering. På bakgrunn av dette ble det utarbeidet en tiltaksplan for mulige sikringstiltak mot erosjon. Konkrete tiltak ble iverksatt jf. post 12 annet ledd i konsesjonen. Det ble bemerkt at eventuelle tiltak som skulle pålegges måtte være som følge av skade som var direkte forårsaket av reguleringen, men at regulanten må ta de kostnader som anses nødvendige for å få gjennomført hensiktsmessige og gjennomførbare tiltak, jf. post 12 annet ledd.

GLB foreslår å utarbeide plan for erosjonssikring av kanalen fra utløpet av overføringstunellen til Smådalsvatni. GLB er ikke avvisende til å fjerne tilførte masser fra Smådalsvatni, men viser til at Smådalsvatni er et naturreservat og de er derfor usikker på om det er hensiktsmessig å utføre store masseuttak der det er behov for å bygge en adkomstveg. GLB mener omfattende masseuttak kan medføre større skade enn å akseptere de endringene og tilpasningene som har skjedd. De mener første steg er å få gjort en ekspertvurdering av hvilke effekter uttak av lagrede masser kan ha for vegetasjonen, fuglelivet og annet dyreliv knyttet til Smådalsvatni. De viser til at Smådalsvatni ble vernet som naturreservat i 1990, altså 30 år etter at Veo-overføringen ble iverksatt og situasjonen med massetilførselen allerede var etablert. Dette tyder på at tilstanden for både vegetasjon, fugleliv og dyreliv har vært god tross tilførsel av masser. På befaringen informerte GLB om at de har vært med maskiner helt ned til brua ovenfor utløpet i Smådalsvatni. Her har de rensket noe opp i massene et par ganger i året, men elva begynner likevel elva å meandere etter kort tid.

NVE er enig i forslagene om å utarbeide både en erosjonssikringsplan og at det gjøres en vurdering av konsekvensene ved utstrakt fjerning av masser. Erosjon er i denne saken av et slikt omfang at det må sies å være av allmenn interesse. Gjennom standardvilkår post 12, om Terskler mv, kan konsesjonæren pålegges å bekoste sikringsarbeid eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette. En erosjonssikringsplan vil undersøke både effekten av de eroderte massene i dag og fremtidige virkninger. Erosjonssikringsplanen og eventuelle tiltak vil følges opp av NVEs miljøtilsyn.

Krav om uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet ved tunellutløpet i Smådalen.

GLB skriver i revisjonsdokumentet at de vil utarbeide en uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet ved tunellutløpet. Lom kommune påpeker at en slik plan også må tillate bruk av massene til vedlikehold av veganlegg i Veodalen og Smådalen, samtidig som terrenget i tippområdet blir restaurert etter hvert som massene blir tatt ut. I tillegg må området ved

selve tunellutløpet sikres bedre enn det er i dag. Fylkesmannen påpeker at en uttak av massene vil medføre at det tar lengre tid før tippområdet er ferdig istandsatt, men de er positive til en fornuftig utnyttelse av massene og mener denne løsningen vil gi et godt sluttresultat. Fylkesmannen foreslår at nye konsesjonsvilkår tar inn krav om utarbeidelse og gjennomføring av en uttaks- og istandsettingsplan. På befaringen ble disse poengene gjentatt. GLB opplyste at med dagens forbruk av masser vil tippen kunne benyttes i 30 år til. GLB lager en uttaks- og istandsettingsplan.

NVE er enig i at det er behov for utarbeidelse av uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet ved tunellutløpet og mener dette ivaretas i de foreslåtte vilkårene post 7 om «Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.». Her fremkommer det at konsesjonær plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Fiskeundersøkelser

Det er ørret i Veovassdraget, og Lom Fjellstyre opplyser at de setter ut 200 settefisk oppstrøms tunnelinntaket til et stykke innenfor nasjonalparkgrensen. De mener det er vanskelig å si i hvor sterk grad fiskebestanden er påvirket av overføringen i den delen av Smådøla som ligger oppstrøms Smådalsvatni. Det har vært lite fokus på strekningen nedstrøms inntaket i både revisjonsdokumentet og høringsuttalelsene. Uttalelser fra folk som har erfaring fra fiske i tiden før overføringen tyder på at fiskebestanden er sterkt redusert både i kvalitet og kvantitet. Det er likevel vanskelig å si om dette skyldes overføringen eller betydelig økning av fisket. Tilslammingen av Nedre Smådøla har ført til vansker for fisken å vandre i vassdraget. For å bedre fiskevandringen mener Lom Fjellstyre at det burde gjøres en opprensning med en djupål over hele Smådalsvatni. De har forståelse for at dette kan være vanskelig å gjennomføre fordi det kommer i konflikt med vernet av området.

GLB viser til skjønnene for Veo-overføringen fra 1961 og 1962, der det faktisk fremkom 70 % reduksjon på fisk og fiske i Tessa på grunn av Veo-overføringen. I denne sakene er det vilkårene som er gjenstand for revisjon, og det er derfor viktig å se på mulige avbøtende tiltak som habitattiltak i Smådøla samt fiskeutsettinger. Det er foretatt fiskeundersøkelser i Smådøla i 2013 innenfor et samarbeidsprosjekt mellom regulantene og fylkesmannen i Oppland; «Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland». I dette prosjektet gjøres det jevnlig fiskeundersøkelser for oppdatering av bestandsstatus i reguleringsmagasiner og regulerte elvestrekninger etter en fastlagt rulleringsplan. Lom kommune mener fiskeundersøkelsene i Tessa må utvides til å omfatte bestandsutvikling i Smådøla både nedstrøms og oppstrøms samløpet med Veo-overføringen, ettersom fisket også i øvre del av Smådøla ser ut til å være negativt påvirket av endringene som har skjedd som følge av overføringen. GLB viser til at det er mulig å inkludere elvestrekninger både oppstrøms og nedstrøms samløpet mellom Smådøla og Veooverføringen i rulleringsplanen for «Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland». NVE mener innføring av standard naturforvaltningsvilkår gir fylkesmannen hjemmel til om nødvendig å pålegge eventuelle undersøkelser og tiltak.

I Tesserevisjonen ble forholdet til fisk diskutert og departementet tilrådte et næringsfond bl.a. for å bøte på svekkete gyteforhold og vesentlig redusert fiskeproduksjon. I Veo-overføringen er det ingen som har krevd næringsfond. NVE mener innføring av standard naturforvaltningsvilkår jf. post 8 om «Naturvilkår», dekker krav om ivaretagelse av fisk. Tiltak vil skje etter nærmere bestemmelse av Fylkesmannen/Miljødirektoratet.

Gangbru og vad

Lom kommune skriver i sin høringsuttalelse at det har kommet frem synspunkter om at Veo-overføringen har gjort tilkomsten til området v/Nåvårsetervangen sør for utløpet av Smådøla i Tesse vanskelig tilgjengelig. Før overføringen var det enkelt å vade over elva store deler av sommeren, og det er derfor ønskelig at det blir oppført ei gangbru over nedre del av Smådøla, ved Nåvårsetervangen, for å forenkle tilkomsten for fiske, friluftsliv og tilsyn av beitedyr i området mellom Smådøla og Fuglsetermoen. Også Lom Fjellstyre viser til at det har vært et gammelt vadested over elva ved Flådammen nedenfor fossestrykene. Fjellstyret mener bøndene på Nåvårseter har fått avgrenset sin beiterett i Langmorkje statsallmenning på andre siden av Smådøla og at ei gangbru vil lette tilsynet med beitedyrene på sørsiden av elva.

GLB skriver i en kommentar at de ikke er villig til å bygge og vedlikeholde gangbru over nedre del av Smådøla som et frivillig tiltak. De mener elveløpet i nedre del av Smådøla er bredt og uten naturlige punkter som passer for brubygging uten at brukonstruksjonen blir uforholdsmessig stor. GLB stiller også spørsmål til nytteverdien av et slikt tilretteleggingstiltak i forhold til kostnaden. De viser videre til at ei gangbru her vil ha begrenset verdi for sportsfiske i og med at elveløpet er bredt og flatt med få kulper, i tillegg til dårlig sikt i vannet på grunn av breslam. GLB kan heller ikke se at området har noen vesentlig betydning for øvrige friluftsinteresser, sammenlignet med nærliggende områder som de mener har større naturkvaliteter. De viser til at det ca. 400-500 m oppstrøms Nåvårsetervangen er en godt vedlikeholdt og sikret bruforbindelse over Smådøla i dag. GLB avviser forholdet med lettere tilsyn til beitedyr ettersom dette er et privatrettslig forhold som ikke omfattes av revisjonen.

Lom Fjellstyre har i tillegg til å foreslå gangbru ved Nåvårsetermorka også foreslått krysningspunkt ved Storodden i Smådalen. GLB har i sin kommentar tilbakevist dette. På felles befaringsdato 09.09.2015 beskrev Lom Fjellstyre behovet for et krysningspunkt ved Storodden for å unngå å måtte gå helt ned til enden av Smådalen for å komme over. GLB foreslo at de i samarbeid med Fjellstyret kan komme til enighet om en løsning og GLB og Lom Fjellstyre ble enige om å følge saken videre opp.

Under post 11 Ferdsel m.v. finnes et punkt om at konsesjonær plikter å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og blir neddemmet eller ødelagt. Det er sannsynlig at krysningspunktene det er snakk om i denne saken er forringet som følge av overføringen. Dette er likevel ikke snakk om verken turiststier eller klopper og NVE mener etablering av krysningspunktene ikke faller innunder formålet med vilkåret. NVE oppfordrer konsesjonæren til å finne en løsning utenom vilkårene for å avhjelpe med et krysningspunkt ved Storodden, og viser til GLBs kommentarer.

Fjerne telefonledning og kraftledning til inntaksområdet

Både Lom kommune og Lom Fjellstyre har i høringsuttalelsene til revisjonsdokumentet vist til at det vil være et stort miljøforbedrende tiltak å fjerne telefonledningen inn til anleggsstedene i Veodalen og Smådalen, dersom de ikke lenger har en funksjon. Lom Fjellstyre mener telefonledningen går så lavt over bakken at den kan være til skade for småvilt. GLB har påpekt at det er dårlig mobildekning i Veo og fasttelefon er viktig både med tanke på sikkerheten og for å formidle vannmålinger. GLB anmoder at det ikke gis pålegg om å fjerne telefonledningene. Under befaringsdato 09.09.2015 foreslo Lom kommune fiberkabel for å redusere antall strekk med ledninger. Etter befaringsdato 09.09.2015 har Fylkesmannen i Oppland uttalt at også de mener ledningene i området har et klart uheldig visuelt preg i fjellskapet, særlig med tanke på at området ligger tett inntil Jotunheimen nasjonalpark. Fylkesmannen ber om at det gjøres en nærmere utredning av hvordan telefon- og kraftledningene kan fjernes eller reduseres, spesielt strekningen innover Veodalen og fram

til inntaket for Veo-overføringen. Fylkesmannen mener ledningene bør legges som kabel i veien, men ønsker at utredningen ser på muligheten for at dagens telefonledning erstattes av fiberkabel knyttet til eksisterende luftstrekk for strømforsyning.

NVE anser det som nødvendig for driftssikkerheten til anlegget at det er strøm og telefonforbindelse. NVE anbefaler at en eventuell kabling av en eller begge strekkene vurderes på et senere tidspunkt når anleggene er modne for utskifting, eller ved eventuelle vedlikeholdsarbeider.

Diskusjon omkring minstevannføring

Vågå kommune har i høringsuttalelsen diskutert behovet for minstevannføring i Veo-overføringen. I rådmannens innstilling ble minstevannføring diskutert av hensyn til naturmangfoldet og landskapet. Det ble vist til at man ved oppstarten av Smådøla kraftverk ville overføre så mye vann som mulig fra Veo. Minstevannføring ble anbefalt som avgjørende for å sikre at elva ikke blir tørrlagt og for å nå miljømålene i vannforskriften. Ved behandlingen av rådmannens innstillingen i kommunestyret ble kulepunktet om minstevannføringen tatt ut. Vågå kommune viser til en generell anmodning om at en vilkårsrevisjon må innføre dagens standardvilkår og at eksisterende vilkår må moderniseres i tråd med gjeldene praksis.

Fylkesmannen i Oppland skriver i sin uttalelse at de ikke vil kreve slipp av minstevannføring forbi inntaket av Veo-overføringen. Minstevannføring gir etter fylkesmannens vurdering en begrenset miljøgevinst i forhold til tapet i kraftproduksjonen. De viser til at dette heller ikke er et forslag i tiltaksprogrammet i Vannregion Glomma.

Ingen av høringspartene har krevd slipp av minstevannføring i denne saken. NVE anbefaler ikke pålegg om slipp av minstevannføring, da vi i likhet med Fylkesmannen i Oppland mener dette vil ha begrenset miljøverdi i forhold til tapet i kraftproduksjonen. NVE ser ikke behov for et separat manøvreringsreglement. NVE vil påpeke at Veo-overføringen ikke ble prioritert i den nasjonale revisjonsrapporten («*Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022. Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering*», NVEs rapport 49/2013). Veo-overføringen er heller ikke nevnt i prioriteringene i Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Glomma (09.10.2015).

Forblending av inntakskonstruksjonen i Veodalen

Fylkesmannen i Oppland mener inntakskonstruksjonen for Veo-overføringen i Veodalen er skjemmende og foreslår at det bør gjøres en vurdering av muligheten for å forblende konstruksjonen for å avbøte dette. Forslaget ble ytterligere diskutert på befaringen 09.09.2015, og fylkesmannen viste til at inntaket bør lages i en stil og fasong som passer bedre inn i området. GLB sier de er villig til å gjøre dette og vil lage et forslag sammen med arkitekt.

NVE registrerer at GLB ønsker å imøtekomme kravet om å forblende inntaket og viser til at forslaget må fremlegges NVE for godkjenning av detaljplanen.

Vedlikeholdsansvar for veg mellom Nåvårseter til kryss ved Fuglsetervegen

Lom Fjellstyre har i sin uttalelse til revisjonsdokumentet vist til at GLB ved tilsyn med tunellinnslaget i Veodalen og utløpet i Smådalen i all hovedsak bruker tilkomstvegen fra Nordseter. Veggen mellom Nåvårseter og til krysset ved Fuglsetervegen er 4 km, den tilhører Lom Fjellstyre og er ikke avgiftsbelagt. Fjellstyret mener GLB burde overta vedlikeholdsansvaret for denne strekningen i likhet med veggen videre innover i Veodalen og Smådalen. Fjellstyret mener bruken også vil øke som en konsekvens av utbyggingen av Smådøla. GLB har kommentert dette og har innhentet opplysninger fra Eidefoss AS (konsesjonær for Smådøla kraftverk), som mener bruken av vegstrekningen ikke vil øke.

Det vil i så fall være snakk om en strekning på vel 400 m noe det kan være mulig å avgiftsbelaste Eidefoss for. GLB ønsker ikke å overta vedlikeholdsansvaret for vegen det er snakk om og foretrekker i stedet å betale en avgift for hele vegstrekningen. Dette ble ytterligere diskutert under befaringen 09.09.2015 der det ble dratt opp at det er mange veger og bomveger i dette området. GLB foreslo et felles veglag/vegselskap som tar seg av hele vegen, noe Eidefoss AS støttet.

NVE viser til at dette er en veg som ikke var en del av den opprinnelige utbyggingen som ble konsesjonsgitt. NVE kan ikke se at GLB sin bruk av vegen er av en slik art at det er naturlig at de er vedlikeholdsansvarlige. NVE anser imidlertid forholdet å være av privatrettslig karakter som må finne en minnelig løsning eller i rettssystemet.

NVEs konklusjon

NVE anbefaler at det gis nye oppdaterte vilkår for overføring av Veo til Tessevassdraget. NVE anbefaler at det innføres standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven. Når det gjelder framsatte krav om virkninger på fiskebestanden i Tesse og Smådøla dekkes dette langt på veg av de foreslåtte nye standardvilkårene. Det samme gjelder krav i forbindelse med sedimentasjon og tilslamming i og nedstrøms Smådalsvatni, samt krav om uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet ved tunellutløpet i Smådalen. NVE mener det ikke foreligger behov for å innføre nye regler for overføringa.

Merknader til nye konsesjonsvilkår

Det foreslås at gjeldene konsesjonsvilkår oppdateres i samsvar med dagens standardvilkår. NVE har gjennomgått de opprinnelige vilkårene og kan ikke se at vesentlige punkter i de tidligere vilkårene blir borte ved innføring av dagens standardvilkår.

Post 1. Konsesjonstid og revisjon

Revisjonstiden settes til 30 år i tråd med gjeldene § 10 i vassdragsreguleringsloven.

Post 2. Konsesjonsavgifter

Økonomiske vilkår omfattes normalt ikke av en vilkårsrevisjon, og konsesjonsavgiftene videreføres derfor med kr 0,50 pr nat.hk. til staten og kr 3,50 pr. nat.hk. til kommunen i tråd med vilkårene vedtatt ved kgl. res. 22.04.1960 og Kronprinsregentens resolusjon av 21.10.1983. Satsene er henholdsvis til stat kr. 5,44 (2013-kr) og kommune kr. 48 (2011-kr). Oppjustering av årlige konsesjonsavgifter skjer etter de til enhver tid gjeldende regler.

Post 9. Automatisk fredete kulturminner

I tråd med moderne standardvilkår foreslås å innføre vilkår om automatisk fredete kulturminner. Kravet om innbetaling av et engangsbeløp til kulturminnevern i vassdrag (sektoravgift) er tatt ut av det nye vilkåret ettersom dette omfatter saker med en magasinkapasitet.

Post 11. Ferdsel m.v.

I tråd med moderne standardvilkår tas det i denne posten med en bestemmelse om plikt for regulanten til å omlegge turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og er blitt ubrukkelig pga. reguleringen.

Øvrige merknader

Både Lom og Vågå kommuner er kritisk til at det ikke har vært en samordning av revisjonen av Veo-overføringen med revisjon av Tessereguleringen. Regulering av Tesse ble i kongelig

resolusjon 28.10.2011 fornyet og revidert. Saksbehandlingstiden var svært lang og i kongelig resolusjon fra OED ble det dette forklart med at revisjonssaker reiser vanskelige spørsmål som har tatt lang tid å avklare. NVE legger til grunn at vi i fremtidige revisjonssaker vil forsøke å samordne eventuelle vilkårsrevisjoner i samme område så langt det er praktisk mulig.

Privatrettslige spørsmål

Privatrettslige spørsmål som angår de enkelte eiendommer eller rettigheter som ble berørt av reguleringen ble løst ved tidligere inngåtte minnelige avtaler og offentlig skjønn. Eventuelle ytterligere spørsmål av privatrettslig art må løses direkte mellom konsesjonæren og de respektive grunneierne, via minnelige avtaler eller rettslig prosess."

NVEs forslag til vilkår for tillatelse til Glommens og Laagens Brukseierforening til å foreta overføring av Veo til Tessevassdraget

(Erstatter tidligere vilkår fastsatt ved Kongelig Resolusjon av 22. april 1960 og Kronprinsens Resolusjon av 21. oktober 1983)

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr 3 første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale en årlig avgift til staten på kr 0,50 pr. nat.hk. og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 3,50 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av NVE.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret fortrinnsvis anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av Fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 19 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av Olje- og energidepartementet. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- å sørge for at forholdene i berørt del av Veo og Smådøla er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlige forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule, eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen, etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og, arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til

vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignet.

12

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig. Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Kartverket med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring, løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltens utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i

vassdragsreguleringsloven § 11 nr 1, jf § 2 tredje ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd. NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av NVE til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av NVE.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter og næringsfond), 4 (Byggefrister m.v.), 18 (Konsesjonskraft) og 20 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene) kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12 nr 21.

For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, eller vilkår satt for konsesjon eller vedtak i medhold av loven, kan NVE treffe vedtak om tvangsmulkt.

Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangsgrunnlag for utlegg.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vassdragsreguleringsloven §§ 24 og 25.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

III. Departementets bemerkninger

1. Innledning og bakgrunn

Veo renner fra Jotunheimen nasjonalpark, gjennom Veodalen og munner ut i Sjøa. Smådøla renner gjennom Smådalen og ut i Tessemagasinet. Tessevassdraget utnyttes i Tessekraftverkene, som årlig produserer om lag 200 GWh. Konsesjon for overføring av Veo til utnyttelse i Smådøla kraftverk ble gitt første gang ved kgl.res. 22. april 1960 til AS Eidefoss, og siden erstattet ved Kronprinsregentens resolusjon 21. oktober 1983, da GLB overtok konsesjonen. Konsesjonen er gitt uten fastsatt manøvreringsreglement.

Etter en lovendring av vassdragsreguleringsloven i 1992, jf. Ot.prp. nr. 50 (1991-92), er det åpnet for at vilkårene i tidligere gitte tidsubegrensede konsesjoner kan revideres 30 år etter konsesjonstidspunktet. Revisjonsadgangen gir mulighet til å sette nye vilkår – primært for å bedre miljøet som er påvirket av reguleringen, gjeldende vilkår kan bli modernisert eller uaktuelle vilkår kan bli fjernet.

2. Krav om revisjon

Kravet om revisjon av konsesjonsvilkår for Veo-overføringen ble fremmet av Lom kommune i brev av 26. mars 2012 og Vågå kommune i brev av 9. mai 2012. Lom kommune mener at overføringen til Smådalen har medført store miljøkonsekvenser med sår i landskapet, tilslamming og påfølgende oppfylling av Smådalsvatni og negative konsekvenser for fiskebestanden i Tesse. Overføringen har medført at Smådøla som gyteelv, og Tesse som fiskevatn, har fått sterkt redusert verdi. Kommunen fremmer krav om avbøtende tiltak for følgende:

- Virkninger på fiskebestanden i Tesse og Smådøla
- Markant landskapsinngrep i Smådalen
- Tilslamming og oppfylling av Smådalsvatni

Vågå kommune stiller seg bak Lom kommunes krav. Vågå kommune bemerker at manglende krav til minstevannføring i Veo medfører lav vannføring og tørrlegging av Veo i perioder. Kommunene mener erosjonsskadene i Tesse for alvor tok til da Veo-overføringen ble satt i drift på 60-tallet, og mener derfor det er uheldig at Veo-overføringen ikke ble samordnet med revisjon og fornyelse av Tessereguleringen.

3. NVEs innstilling

NVE anbefaler at det gis nye oppdaterte vilkår i konsesjonen for overføring av Veo til Tessevassdraget, dvs. standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven. NVE mener det ikke foreligger behov for å innføre noen nye bestemmelser for selve overføringen,

og mener de fremsatte revisjonskrav i tilstrekkelig grad vil kunne ivaretas gjennom de nye standardvilkårene.

4. Kunnskapsgrunnlaget

GLB utarbeidet et revisjonsdokument som ble sendt på høring i september 2014. Det kom inn 7 høringsuttalelser i saken, som ble oversendt GLB for kommentar. NVE avholdt befaring med GLB og høringsparter i september 2015. Etter befaringen kom det en tilleggsuttalelse fra Fylkesmannen i Oppland. NVEs innstilling til departementet er datert 17.12.15. NVE opplyser at det ikke er fremkommet noe kritikk av revisjonsdokumentet, og finner at det oppfyller kravene stilt i OEDs retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår av 25.5.12.

Departementet har ikke mottatt noen uttalelser til innstillingen. Departementet har ikke funnet det nødvendig med egen befaring i denne saken.

5. Departementets vurdering av innkomne krav

5.1 Sedimentasjon og tilslamming i Smådalsvatni

Både kommunene, fylkesmannen og vannregionmyndigheten viser til problemer tilknyttet avsetning av masser og tilslamming fra utløpet av Veo-overføringen og ned til Smådalsvatni. GLB har i revisjonsdokumentet beskrevet problemet med erosjon. Utløpet av overføringstunellen mellom Veo og Smådalen ligger om lag 60 m høyere enn dalbunnen og det overførte vannet går i et åpent bekkeløp/kanal ned til Smådalsvatni. Deler av kanalen er bratt og ved maksimal overføring har vannet stor erosjonskraft. Elveløpet har skåret seg ned i løsmassene der ustabile elvekanter stadig raser ut i elva. Det overførte vannet har også høyt innhold av bresedimenter.

GLB foreslår å utarbeide plan for erosjonssikring av kanalen fra utløpet av overføringstunellen til Smådalsvatni. Fylkesmannen mener det kan være aktuelt å ta ut masser fra Smådalsvatni. GLB er ikke avvisende til dette, men i og med at Smådalsvatni er et naturreservat, er regulanten usikker på om det er hensiktsmessig å utføre store masseuttak som vil kreve en anleggsveg til området. GLB viser til at Smådalsvatni ble vernet i 1990, dvs. 30 år etter at Veo-overføringen ble iverksatt og da var situasjonen med massetilførsel allerede etablert. GLB mener det tyder på at tilstanden har vært god for både vegetasjon, fugle- og dyreliv tross denne tilførselen av masser. GLB mener det bør gjøres en ekspertvurdering av hvilke effekter uttak av lagrede masser vil kunne få. NVE er enig i disse forslagene. Konsesjonæren kan pålegges å bekoste sikringsarbeid eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette gjennom standardvilkår om terskler mv. Departementet slutter seg til GLBs og NVEs vurderinger og forslag. Erosjonssikringsplanen og eventuelle påfølgende tiltak vil følges opp av NVEs miljøtilsyn. I og med Smådalsvatni er fredet som naturreservat, jf. FOR-1990-10-12-831, må eventuelle tiltak vurderes og pålegges i samråd med Fylkesmannen.

5.2 Uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet ved tunellutløpet i Smådalen

GLB skriver at de vil utarbeide en uttaks- og istandsettingsplan for tippområdet. Lom kommune mener en slik plan må tillate bruk av massene til vedlikehold av veganlegg i Veodalen og Smådalen. Fylkesmannen er positiv til en fornuftig utnyttelse av massene. NVE er enig i at det er behov for utarbeidelse av en slik plan, og mener dette ivaretas av standardvilkår om "Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v." Departementet slutter seg til dette, herunder at utnyttelse av massene kan nyttes til vedlikehold av veganlegg i området slik kommunen ønsker.

5.3 Krav om fiskeundersøkelser

Når det gjelder ørreten i Veovassdraget har det verken i revisjonsdokumentet eller i høringsuttalelsene vært særlig fokus på strekningen nedstrøms inntaket, men fiskebestanden ser ut for å være sterkt redusert i både kvalitet og kvantitet. Tilslammingen av Nedre Smådøla har ført til vansker for fiskevandringen i vassdraget, og *Lom Fjellstyre* mener det bør gjøres en opprensning med en djupål over hele vatnet.

Det er foretatt fiskeundersøkelser i Smådøla i 2013 gjennom et samarbeidsprosjekt mellom regulantene og Fylkesmannen i Oppland; *"Bedre bruk av fiskeressursene i regulerte vassdrag i Oppland"*. I medhold av prosjektet gjøres det jevnlig fiskeundersøkelser for oppdatering av bestandsstatus i reguleringsmagasiner og regulerte elvestrekninger etter en fast rullering. Lom kommune mener fiskeundersøkelsene også må omfatte bestandsutvikling både nedstrøms og oppstrøms samløpet med Veo-overføringen. GLB mener det er mulig å inkludere disse elvestrekningene i rulleringsplanen for dette prosjektet.

NVE viser til at innføring av standard naturforvaltningsvilkår vil dekke kravet om ivaretagelse av fisk, og at pålegg om undersøkelser og tiltak vil skje etter nærmere bestemmelse av naturforvaltningsmyndigheten. Departementet er enig i dette, og slutter seg til NVEs forslag.

5.4 Krav om gangbru og vad

Lom kommune viser til at Veo-overføringen har gjort tilkomsten til området vanskelig tilgjengelig ved Nåvårsetervangen sør for utløpet av Smådøla i Tesse,. Tidligere var det enkelt å vade over elva store deler av sommeren. Av hensyn til både fiske, friluftsliv og tilsyn av beitedyr ønsker kommunen derfor ei gangbru over nedre del av Smådøla for å forenkle adkomsten til området. GLB er ikke villig til å bygge og vedlikeholde ei slik gangbru som et frivillig tiltak. De mener en brukonstruksjon vil bli uforholdsmessig stor, og at ei gangbru her vil ha begrenset verdi for både sportsfiske og øvrige friluftsinnteresser. Det finnes allerede en god bruforbindelse over Smådøla snau 500 m oppstrøms Nåvårsetervangen.

Lom Fjellstyre har også foreslått krysningspunkt ved Storodden i Smådalen. I følge NVE har GLB og Fjellstyret blitt enige om å følge opp denne saken videre. Det er sannsynlig at krysningspunktene det her er snakk om er blitt forringet som følge av Veo-overføringen. Etablering av disse krysningspunktene faller ikke inn under standardvilkåret om ferdsel (omlegging av turiststier og klopper), men departementet forutsetter at konsesjonæren finner en løsning for å avhjelpe med et krysningspunkt ved Storodden slik de er blitt enige med Lom fjellstyre om. Departementet er enig med regulanten i at det ikke er behov for å bygge ei gangbru over nedre del av Smådøla slik kommunen ønsker.

5.5 Krav om å fjerne telefonledning og kraftledning inn til anleggsstedene

Flere høringsinstanser mener det vil være et stort miljøforbedrende tiltak å fjerne telefonledningen og kraftledningene innover Veodalen, da ledningene har et klart uheldig visuelt preg i dette fjellandskapet beliggende tett inntil Jotunheimen nasjonalpark. NVE anser det som nødvendig for driftssikkerheten til anlegget at det er strøm og telefonforbindelse, og vil ikke pålegge regulanten å fjerne ledningene. Departementet er enig i dette, men forutsetter at kabling av ledningene blir vurdert når anleggene skal skiftes ut eller dersom det må iverksettes større vedlikeholdsarbeider.

5.6 Inntakskonstruksjonen

Fylkesmannen i Oppland mener inntakskonstruksjonen for Veo-overføringen er skjemmende og at inntaket bør endres til en stil og fasong som passer bedre inn i området. GLB har sagt seg villig til å lage et forslag, og departementet legger til grunn at dette blir gjort. Forslaget fremlegges NVE for godkjenning av detaljplan for inntaket.

5.7 Vedlikeholdsansvar for vegen mellom Nåvårseter til krysset ved Fuglsetervegen

Vegen mellom Nåvårseter og til krysset ved Fuglsetervegen tilhører Lom Fjellstyre og er ikke avgiftsbelagt. Ved tilsyn med anleggene bruker GLB denne tilkomstvegen. Fjellstyret mener GLB bør overta vedlikeholdsansvaret for denne vegstrekningen. Denne vegen var ikke del av den opprinnelige utbyggingen, og NVE kan ikke se at GLB sin bruk av vegen er av en slik art at de bør være ansvarlige for vedlikeholdet. Departementet er enig i at dette er av privatrettslig karakter, og mener at partene selv må finne en løsning på vedlikeholdsspørsmålet.

6. Konklusjon

Departementet slutter seg til NVEs anbefaling om at det innføres standardvilkår etter vassdragsreguleringsloven. I likhet med NVE mener departementet at alle vesentlige forhold i den opprinnelige konsesjonen ivaretas ved innføring av dagens standardvilkår.

7. Departementets merknader til nye konsesjonsvilkår

Konsesjonstid og revisjon, jf. post 1

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år.

Konsesjon til regulering av Tesse ble fornyet og revidert i oktober 2011. Det forelå da ingen konkrete revisjonskrav vedrørende Veo-overføringen slik at en revisjon kunne samordnes med behandlingen av Tessesaken. I november 2012 ble det gitt konsesjon til bygging av Smådøla kraftverk som utnytter overføringen av Veo. Det vil være hensiktsmessig å samordne de fremtidige vilkårsrevisjoner i området.

Konsesjonsavgifter, jf. post 2

Økonomiske vilkår omfattes normalt ikke ved en revisjon. Konsesjonsavgiftene videreføres med 0,50 pr nat.hk til staten og kr. 3,50 pr. nat.hk. til kommunene i tråd med tidligere vedtatte vilkår. Oppjustering av årlige konsesjonsavgifter skjer etter de til enhver tid gjeldende regler. Satsene er henholdsvis til stat kr. 5,79 og kommune kr. 52,10 for (sats pr. 1.1.2016). Vilkåret gis imidlertid en modernisert språkdrakt og endres slik at vilkåret bl.a. henviser til någjeldende regelverk.

Naturforvaltning, jf. post 8

I likhet med NVE finner departementet at innføring av standard naturforvaltningsvilkår vil dekke muligheten for ivaretagelse av fisk i berørt del av Veo og Smådøla.

Automatisk fredete kulturminner, jf. post 9

Det foreslås å innføre standardvilkår om automatisk fredete kulturminner.

Nærliggende sak omfatter ikke bruk av magasin, og det blir da følgelig ikke noe krav om innbetaling av sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag.

Konsesjonskraft, jf. post 18

NVE har i innstillingen foreslått et vilkår i modernisert språkdrakt og oppdatert vilkåret til gjeldende regler (ny prøvelse etter 20 år og vedtak om mulkt til statskassen ved konsesjonærens unnlatelse av å levere kraft). Departementet er enig i at vilkåret kan moderniseres og oppdateres. Oppdateringen innebærer ingen reell endring.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. I NVEs forslag er imidlertid setningen "*Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt*" tatt ut. Dette beror imidlertid på en inkurie, og departementet tilrår derfor at denne setningen blir stående i vilkårteksten.

Departementet har derfor satt inn en redigert tekst i post 21 om tinglysing. All tinglysing foretas sentralt av Kartverket og ikke lenger i de ulike rettskretser. Departementet slutter seg ellers til NVEs forslag til vilkår og har ingen ytterligere merknader.

Olje- og energidepartementet

Tilrår:

Reviderte vilkår for tillatelse til Glommens- og Laagens Brukseierforening for overføringen av Veo til Tessevassdraget fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Statsministerens kontor
Bifalt ved
kongelig resolusjon
av 28. oktober 2016

Foredratt av statsråd Solvik - Olsen

Anne Nafstad dyfvingmo

Vedlegg 1

Vilkår for tillatelse til Glommens og Laagens Brukseierforening til å foreta overføring av Veo til Tessevassdraget

(Erstatter tidligere vilkår fastsatt ved Kongelig Resolusjon av 22. april 1960 og Kronprinsens Resolusjon av 21. oktober 1983)

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr 3 første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for cire av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale en årlig avgift til staten på kr 0,50 pr. nat.hk. og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 3,50 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av NVE.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret fortrinnsvis

anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av Fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 19 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av Olje- og energidepartementet. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE.

Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for regulerings- og anleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8 (Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i berørt del av Veo og Smådøla er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen

forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule, eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen, etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og, arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig. Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker

som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over IIRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Kartverket med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en målcenordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring, løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltene utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr 1, jf § 2 tredje ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd. NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eiernes regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av NVE til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av NVE.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter og næringsfond), 4 (Byggefrister m.v.), 18 (Konsesjonskraft) og 20 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene) kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12 nr 21.

For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, eller vilkår satt for konsesjon eller vedtak i medhold av loven, kan NVE treffe vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangsgrunnlag for utlegg.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vassdragsreguleringsloven §§ 24 og 25.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses for konsesjonshavers regning. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

